MATTI LOHEN YHTENÄISKOULU

Rautalammin perusopetus

Matti Lohen yhtenäiskoulun kiusaamiseen, häirintään, syrjintään ja väkivaltaan puuttumisen toimintamalli

Ydinperiaate

HUOMAA – KUUNTELE – PUUTU – KIRJAA – SOVI – SEURAA – ÄLÄ JÄTÄ YKSIN. Käsittely päättyy vasta, kun seurannassa voidaan todeta tilanteen muuttuneen ja oppilaan turvallisuuden palautuneen.

Tämä toimintamalli kokoaa Rautalammin paikalliset käytännöt ja Opetushallituksen ohjeet yhdeksi henkilöstön työvälineeksi. Se täydentää koulun järjestyssääntöjä, seuraamustaulukkoa, opiskeluhuollon käytäntöjä, pelastus- ja turvallisuussuunnitelmia sekä lakisääteisiä ilmoitusvelvollisuuksia.

Hyväksytty: _____ Voimassa alkaen: _____

Arviointi ja päivitys: vähintään lukuvuosittain sekä aina lainsäädännön, ohjeiden tai paikallisten käytäntöjen muuttuessa.

1. Tarkoitus ja soveltamisala

Toimintamallin tavoitteena on varmistaa, että jokainen kiusaamista, häirintää, syrjintää tai väkivaltaa koskeva havainto ja ilmoitus otetaan vakavasti, turvallisuus varmistetaan viipymättä, asia selvitetään johdonmukaisesti, toimenpiteet kirjataan ja niiden vaikutusta seurataan.

1. Malli koskee Rautalammin perusopetuksen vuosiluokkia 1–9 ja kaikkia kouluyhteisössä työskenteleviä aikuisia.
2. Mallia sovelletaan kouluaikana, koulun järjestämässä toiminnassa ja koulumatkoilla tietoon tulleisiin tilanteisiin.
3. Koulu puuttuu myös digitaalisessa ympäristössä tapahtuvaan toimintaan silloin, kun se tapahtuu kouluaikana tai kouluun liittyvässä toiminnassa. Myös vapaa-ajalla tapahtuneesta oppilaaseen kohdistuvasta toiminnasta voi kertoa koululle, jotta oppilaan turvallisuus ja tarvittava yhteistyö voidaan arvioida.
4. Malli ei korvaa hätätilanteen, väkivaltatilanteen, lastensuojelun, poliisiyhteistyön, opiskeluhuollon tai kurinpidon omia ohjeita, vaan ohjaa käyttämään niitä rinnakkain tilanteen edellyttämällä tavalla.

2. Mitä tilanteessa arvioidaan?

Oppilaan kokemus otetaan aina vakavasti, vaikka tilanteen luokittelu olisi vielä kesken. Aikuinen ei jätä puuttumatta sillä perusteella, ettei toistuvuudesta tai valtasuhteesta ole vielä varmuutta.

Tilanne	Tunnusmerkkejä	Toiminta
Ristiriita tai riita	Tilapäinen erimielisyys; osapuolet ovat yleensä melko tasavertaisia.	Tilanteen havainnut tai siitä kuullut aikuinen katkaisee, selvittää ja sopii tarvittaessa seurannasta sekä yhteydestä huoltajiin.
Kiusaamisepäily	Tahallista tai loukkaavaa toimintaa, usein toistuvaa; kohteen on vaikea puolustautua. Voi olla fyysistä, sanallista, sosiaalista, seksuaalista tai digitaalista.	Käynnistä tämän mallin porrastettu selvitys. Älä odota toistumisen varmistumista ennen puuttumista.
Häirintä tai syrjintä	Ihmisarvoa loukkaava, vihamielinen, halventava tai suojattuun ominaisuuteen liittyvä toiminta; voi olla myös yksittäinen vakava teko.	Katkaise, kirjaa ja arvioi tapauskohtaisesti kiusaamisprosessin, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokäytäntöjen sekä kurinpidon tarve.
Väkivalta tai uhka	Fyysinen teko, väkivallalla uhkaaminen, vaarallinen esine tai muu välitön turvallisuusriski.	Siirry heti luvun 5 nopeutettuun toimintapolkuun.

Muista

Yksittäinenkin teko voi edellyttää välitöntä puuttumista, kurinpitotoimia, opiskeluhuollon tukea tai viranomaisilmoitusta. Kaikki tilanteet eivät ole kiusaamista, mutta mihinkään epäasialliseen tai turvattomuutta aiheuttavaan toimintaan ei jätetä puuttumatta.

3. Ilmoittaminen ja ensimmäisen aikuisen vastuu

Oppilas voi kertoa tilanteesta kenelle tahansa koulun aikuiselle. Matti Lohen koululla käytössä oleva QR-koodilla toimiva sähköinen ilmoituskanava täydentää suullista ilmoittamista. Kanavan viestit vastaanottavat Soputiimin opettajat, jotka välittävät tiedon viipymättä oppilaan vastuuopettajalle. Huoltajaa kannustetaan ilmoittamaan matalalla kynnyksellä oppilaan luokanopettajalle, luokanvalvojalle, muulle opettajalle tai rehtorille.

Ilmoituksen vastaanottanut tai tilanteen havainnut aikuinen:

1. katkaisee käynnissä olevan tilanteen ja varmistaa välittömän turvallisuuden
2. kuuntelee rauhallisesti, kiittää kertomisesta eikä lupaa salassapitoa, jota ei voida pitää
3. kirjaa mahdollisimman pian havaittavat tosiasiat ja oppilaan oman kertomuksen ilman oletuksia
4. arvioi, tarvitaanko ensiapua, toisen aikuisen apua, rehtoria tai hätänumeroa
5. välittää tiedon viipymättä oppilaan vastuuopettajalle; 1.–6. luokilla vastuuopettaja on luokanopettaja ja 7.–9. luokilla luokanvalvoja
6. huolehtii siitä, ettei oppilas jää yksin eikä joudu itse järjestämään asian etenemistä.

> **Vastuun siirto ei saa katkaista toimintaa**
>
> Ensimmäinen aikuinen vastaa välittömästä puuttumisesta. Vastuuopettaja vastaa jatkoselvityksen kokoamisesta. Jos vastuuopettaja ei ole tavoitettavissa, asia siirretään toiselle opettajalle, Soputiimille tai rehtorille tilanteen kiireellisyyden mukaan.

4. Porrastettu toimintapolku kiusaamisepäilyssä

1. **Katkaise ja turvaa:** Keskeytä teko. Järjestä tarvittaessa osapuolille erilliset turvalliset tilat, valvonta, ensiapu ja koulupäivän aikaiset turvajärjestelyt.
2. **Kuule ja kirjaa:** Kuule osapuolet lähtökohtaisesti erikseen. Kirjaa tapahtuma-aika ja -paikka, teot, osalliset, mahdolliset silminnäkijät, aiemmat tapahtumat, digitaaliset aineistot sekä oppilaan kokemus turvallisuudesta. Älä tee johtopäätöksiä ennen riittävää selvitystä.
3. **Arvioi ja luokittele:** Arvioi toistuvuus, tahallisuus, valtaepätasapaino, teon vakavuus, turvallisuus, mahdollinen syrjintä tai seksuaalinen häirintä, verkossa tapahtuva toiminta ja rikosepäilyn mahdollisuus.
4. **Sovi välittömät toimet:** Sovi konkreettisesti, mikä loppuu ja mitä kukin tekee seuraavaksi. Tee tarvittavat valvonta-, ryhmä-, paikka-, opetus- ja tukijärjestelyt. Kun opettaja selvittää tilannetta, opetuksen tai valvonnan jatkuminen järjestetään yhteisvastuullisesti senhetkisen tilanteen mukaan toisella opetushenkilöstön jäsenellä. Sovittelu tai yhteiskeskustelu järjestetään vain, jos se on turvallista, tarkoituksenmukaista ja osapuolille vapaaehtoista.
1. **Ilmoita huoltajille:** Opettaja tai rehtori ilmoittaa oppimisympäristössä tai koulumatkalla tietoon tulleesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta sekä epäillyn että kohteena

olevan oppilaan huoltajalle. Koulupäivän aikana tulleessa ilmoituksessa tavoitteena on yhteydenotto saman koulupäivän aikana. Koulupäivän ulkopuolella tulleessa ilmoituksessa tavoitteena on yhteydenotto seuraavan koulupäivän aikana.

1. **Sovi seuranta:** Nimeä vastuuhenkilö ja sovi ensimmäinen seurantakeskustelu 3–5 koulupäivän päähän sekä toinen viimeistään kahden viikon kohdalle. Kerro ajat oppilaille ja huoltajille.
2. **Arvioi lopputulos:** Päätä seurannassa: turvallisuus palautunut ja asia voidaan päättää; seuranta jatkuu; tai asia siirtyy Soputiimille, rehtorille, opiskeluhuoltoon tai viranomaisyhteistyöhön.

5. Nopea toimintapolku vakavassa tai kiireellisessä tilanteessa

SUORAAN REHTORILLE

Vakava väkivalta, vakava uhka, välitön turvallisuusriski tai muu kiireellinen tilanne ilmoitetaan suoraan rehtorille. Sitä ei kierrätetä ensin vastuuopettajan tai Soputiimin kautta.

1. Katkaise tilanne turvallisesti, hälytä apua ja noudata koulun turvallisuus- ja väkivaltatilanneohjeita. Älä vaaranna omaa tai muiden turvallisuutta.
2. Soita 112, jos tilanne on akuutti tai joku on välittömässä vaarassa. Järjestä ensiapu ja suojaa muut oppilaat.
3. Ilmoita rehtorille heti. Rehtorin poissa ollessa vakavan tai kiireellisen tilanteen johtamisesta vastaa apulaisjohtaja Petri Tiihonen (0400 682 703) tai turvallisuusvastaava Ilkka Sahlberg, 050 3680 345. Jos hän ei ole tavoitettavissa, tilanteen nähnyt tai siitä eniten tietävä opettaja toimii turvallisuusohjeiden ja lakisääteisten velvollisuuksien mukaisesti.
4. Säilytä mahdollinen näyttö turvallisesti: viestit, kuvat, videot ja tapahtumatiedot. Älä levitä aineistoa tarpeettomasti.
5. Ilmoita huoltajille viipymättä ja kirjaa tapahtuma, tehdyt turvatoimet, yhteydenotot ja jatkotoimet.
6. Arvioi viipymättä poliisi-, lastensuojelu- ja opiskeluhuoltotoimet. Ilmoitusvelvollisuus on henkilökohtainen eikä poistu sillä, että asiasta kerrotaan rehtorille.

6. Vastuut ja työnjako

Toimija	Keskeinen vastuu
Jokainen koulun aikuinen	Havaitsee, katkaisee, turvaa, kuuntelee ja välittää tiedon eteenpäin. Muu henkilöstö kertoo asiasta opettajalle tai rehtorille.
Vastuuopettaja	1.–6. luokilla luokanopettaja, 7.–9. luokilla luokanvalvoja. Kokoaa selvityksen, huolehtii kirjauksista, yhteyksistä koteihin, toimenpiteistä ja seurannasta.

Soputiimi	Koordinaattoriopettajat Nuutti Mononen (040 754 6807) ja Jaana Mäntysalo (050 5166 587) sekä koulun turvallisuusvastaava. Tiimi tukee henkilöstöä ja koordinoi toistuvia, pitkittyneitä, monimutkaisia tai useita ryhmiä koskevia tapauksia. Yhteydenotto Wilma-viestillä tai puhelimitse. Tiimi ylläpitää mallia ja seuraa ilmiön kokonaiskuvaa.
Rehtori	Johtaa vakavia ja kiireellisiä tilanteita, tukee henkilöstöä, varmistaa huoltaja- ja viranomaisyhteistyön, päättää toimivaltaansa kuuluvista kurinpitotoimista sekä vastaa mallin toimeenpanosta. Rehtorin poissa ollessa vakavan tai kiireellisen tilanteen johtamisesta vastaa apulaisjohtaja Petri Tiihonen (0400 682 703 turvallisuusvastaava Ilkka Sahlberg (050 3680 345).
Opiskeluhuolto	Tarjoaa yksilöllistä tukea kaikille osapuolille ja tarvittaessa ryhmälle. Työskentelee opiskeluhuoltolain, suostumusten ja tiedonsaantioikeuksien mukaisesti; ei korvaa koulun velvollisuutta puuttua.
Huoltaja	Kertoo havainnoista, tekee yhteistyötä koulun kanssa, tukee lastaan ja seuraa tilannetta kotona. Ilmoittaa heti, jos toiminta jatkuu tai turvallisuus heikkenee.
Oppilas	Kertoo turvalliselle aikuiselle kohtaamastaan tai havaitsemastaan toiminnasta. Oppilasta ei aseteta vastuuseen asian ratkaisemisesta.

7. Siirtymiskriteerit

Siirtymä	Milloin?
Ensimmäinen aikuinen → vastuuopettaja	Tilanne ei selviä heti; teko voi olla toistuva; ilmenee aiempia tapahtumia; epäillään kiusaamista, häirintää tai syrjintää; tai oppilas kokee edelleen turvattomuutta.
Vastuuopettaja → Soputiimi	Toiminta jatkuu sovituista toimista huolimatta; turvallisuus ei palaudu; tilanne on pitkittynyt, monimutkainen tai useita luokkia koskeva; taikka tarvitaan laajempi suunnitelma ja seuranta.
Soputiimi → rehtori / moniammatillinen arvio	Koulun keinot eivät riitä; tarvitaan kurinpitopäätöksiä, resurssi- tai ryhmäjärjestelyjä, huoltajien yhteinen tapaaminen, opiskeluhuoltoa tai ulkopuolista yhteistyötä.
Suoraan rehtorille / 112	Vakava väkivalta, vakava uhka, ase tai vaarallinen esine, välitön turvallisuusriski, mahdollinen vakava rikos tai muu kiireellinen tilanne.

8. Kirjaaminen ja tietosuoja

Kirjaamisen tarkoitus on turvata oppilaiden oikeudet, tiedonkulku, sovittujen toimien toteutus, seuranta ja henkilöstön oikeusturva. Kirjaaminen tehdään Rautalammin hyväksyttyyn järjestelmään: Wilman varhaisen puuttumisen lomakkeelle tai muistioon sekä tarvittaessa Kirjaus koulussa tapahtuneesta -lomakkeelle.

1. Kirjaa päivämäärä, kellonaika, paikka, osalliset, ilmoituksen lähde ja käsittelijät.
2. Erota havainnot, oppilaiden omat kertomukset ja aikuisen arvio toisistaan. Kirjaa sanatarkasti tarpeellinen.

3. Kirjaa välittömät turvallisuustoimet, kuulemiset, huoltajayhteydet, sovitut muutokset, vastuuhenkilö ja seuranta-ajat.
4. Kirjaa jokainen seuranta ja perusteltu päätös asian päättämisestä, jatkamisesta tai siirtämisestä eteenpäin.
5. Rajoita tiedot niihin, jotka ovat tehtävän hoitamiseksi välttämättömiä. Käyttöoikeudet, säilytys, arkistointi ja mahdolliset paperiasiakirjat hoidetaan kunnan tiedonhallinta- ja tietosuojaohjeiden mukaisesti.
6. Kasvatuskeskustelu, kurinpitotoimi, tapaturma, opiskeluhuoltoasia ja viranomaisilmoitus kirjataan lisäksi niitä koskevien erillisten ohjeiden mukaisesti.

> **Ei rinnakkaisia epävirallisia rekistereitä**
> Henkilöstö ei ylläpidä omia nimilistoja tai hajautettuja kiusaamisrekistereitä. Paikallisesti on vahvistettava yksi ensisijainen kirjauspaikka, käyttöoikeudet, arkistointitapa ja vastuuhenkilö.

9. Huoltajayhteistyö

1. Yhteydenotto tehdään herkästi ja nopeasti sekä teosta epäillyn että sen kohteena olevan oppilaan huoltajalle. Koulupäivän aikana tulleessa ilmoituksessa tavoitteena on yhteydenotto saman koulupäivän aikana. Koulupäivän ulkopuolella tulleessa ilmoituksessa tavoitteena on yhteydenotto seuraavan koulupäivän aikana.
2. Kerro varmistetut tiedot, mitä vielä selvitetään, miten turvallisuus on varmistettu, mitä seuraavaksi tapahtuu ja milloin seurataan. Vältä leimaavia ilmaisuja.
3. Huoltajille kerrotaan heidän oman lapsensa tilanteesta ja asian hoidon kannalta lain mukaan sallituista tiedoista. Tietoja ei jaeta laajemmin kuin on tarpeen.
4. Useita luokkia koskevassa tilanteessa vastuuopettajat sopivat yhden koordinoidun viestilinjan. Soputiimin opettajat Nuutti Mononen ja Jaana Mäntysalo koordinoivat tarvittaessa asian käsittelyä ja nimeävät yhteyshenkilön. Heihin saa yhteyden Wilma-viestillä tai puhelimitse.
5. Yhteinen tapaaminen järjestetään, jos se tukee turvallisuutta ja ratkaisua. Oppilaita ei pakoteta vastakkainasetteluun, anteeksipyyntöön tai sovitteluun.
6. Huoltajia pyydetään seuraamaan lapsensa hyvinvointia ja ilmoittamaan heti, jos toiminta jatkuu.

10. Seuranta, jälkihoito ja asian päättäminen

Seuranta on osa puuttumista, ei erillinen lisä. Vastuuopettaja tai Soputiimin nimeämä henkilö tarkistaa tilanteen erikseen osapuolilta ja tarvittaessa ryhmältä.

Ajankohta	Tarkistetaan	Päätös
3–5 koulupäivää	Onko sovittu toiminta loppunut? Onko oppilaan turvallisuus parantunut? Ovatko järjestelyt toteutuneet?	Jatka sovitusti, vahvista toimia tai siirrä asia Soputiimille / rehtorille.

Viimeistään 2 viikkoa	Onko tilanne pysyvästi muuttunut? Tarvitaanko lisää tukea, ryhmätoimia tai viranomaisyhteistyötä?	Päätä perustellusti: asia päättyy, seuranta jatkuu tai prosessi tehostuu.
Tarpeen mukaan myöhemmin	Hyvinvointi, ryhmään kuuluminen, poissaolot, oppiminen ja mahdollinen uusiutuminen.	Jälkihoito ja pitkäkestoinen tuki kaikille osapuolille sekä tarvittaessa ryhmälle.

Asian päättämisen ehdot

Asia voidaan päättää vasta, kun kiusaaminen tai muu ei-toivottu toiminta on loppunut, kohteeksi joutunut oppilas kokee olonsa turvalliseksi, sovitut toimet ovat toteutuneet ja päätös perusteluineen on kirjattu. Pelkkä anteeksipyyntö tai sopimus ei päätä prosessia.

11. Tuki, kurinpito ja viranomaisyhteistyö

Sekä teon kohteeksi joutunut että teosta epäilty tai siihen osallistunut oppilas voivat tarvita yksilöllistä tukea. Taustalla olevat oppimisen, mielenterveyden, sosiaalisten taitojen, ryhmän dynamiikan tai elämäntilanteen haasteet arvioidaan, mutta ne eivät oikeuta vahingoittavaa käyttäytymistä.

1. Opiskeluhuoltopalveluihin ohjataan oppilas ja tarvittaessa muut osapuolet; kiireellisessä tuen tarpeessa toimitaan opiskeluhuollon määräaikojen ja koulun ohjeiden mukaisesti.
2. Kasvatuksellisia toimia, kurinpitokeinoja ja turvaamistoimia käytetään lain ja Rautalammin seuraamustaulukon mukaisesti. Kasvatuskeskustelu on ensisijainen, ellei teon vakavuus edellytä muuta.
3. Kurinpito ei korvaa kiusaamisen selvittämistä, turvallisuusjärjestelyjä, tukea eikä seurantaa. Pelkästään rankaisuun perustuva puuttuminen ei yleensä lopeta ilmiötä.
4. Lastensuojeluilmoitus tehdään viipymättä, kun lastensuojelulain edellytykset täyttyvät. Se voidaan tehdä myös yhdessä lapsen tai huoltajan kanssa.
5. Sekä lastensuojeluilmoitus että ilmoitus poliisille tehdään, kun on syytä epäillä lapseen kohdistunutta seksuaalirikosta tai laissa tarkoitetun vakavuista henkeen ja terveyteen kohdistuvaa rikosta. Rikosilmoitus tehdään myös muissa tilanteissa, joissa on syytä epäillä rikosta; epäselvässä tilanteessa konsultoidaan poliisia.
6. Ankkuritoimintaa, sosiaalipalveluja ja rikos- ja riita-asioiden sovittelua voidaan hyödyntää tapauskohtaisesti. Sovittelu on vapaaehtoista eikä poista koulun vastuuta puuttua ja seurata.

Fyysinen rajoittaminen on poikkeustoimi välittömän vaaran estämiseksi, ei kurinpitokeino. Väkivaltaa ei käsitellä pelkkänä oppilaiden välisenä sovitteluasiana.

36 b § (13.6.2003/477) Oppilaan määrääminen poistumaan sekä häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen (23.5.2025/245) Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta. (23.5.2025/245)

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta oppilas, joka ei noudata 1 momentissa tarkoitettua poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa koulun alueelta oppilas, joka ei poistu saatuaan tiedon 36 c §:ssä tarkoitetusta opetuksen epäämisestä. (23.5.2025/245)

Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Rehtori ja opettaja voivat 1–3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Pykälän 1–3 momentissa tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. (23.5.2025/245)

12. Ennaltaehkäisy ja toimintamallin ylläpito

1. Henkilöstö perehdytetään toimintamalliin lukuvuoden alussa, ja sijaisille annetaan lyhyt toimintaohje.
2. Oppilaille opetetaan ikätasoisesti kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan tunnistamista, kertomisen tapoja sekä turvallista toimintaa sivustaseuraajana.
3. Ryhmäyttämistä sekä tunne-, vuorovaikutus-, media- ja kaveritaitoja vahvistetaan läpi lukuvuoden kaikissa oppiaineissa ja osana kouluhyvinvoinnin vuosikelloa.
4. Kummi- ja tukioppilastoimintaa hyödynnetään yhteisöllisyyden vahvistamisessa.
5. Valvontaa kohdennetaan riskipaikkoihin ja -aikoihin: ennen koulua, välitunneille, käytäville, pukutiloihin, ruokailuun ja koulukuljetusten odotteluun.
6. Opiskeluhuollon toimijat ja muut turvalliset aikuiset tehdään oppilaille tutuiksi.
7. Hyvinvointi- ja kiusaamiskyselyjä, poissaoloja ja tapausten yhteisiä ilmiöitä seurataan. Yksittäisiä oppilaita koskevia tietoja käsitellään vain siihen oikeutettujen kesken.
8. Soputiimi kokoaa lukuvuosittain anonymisoidun arvion mallin toimivuudesta, perehdytyksen tarpeista ja ehkäisevän työn painopisteistä.

13. Paikalliset vastuut, käsittelyajat ja yhteystiedot

Tämän luvun tiedot tarkistetaan vähintään lukuvuosittain ja aina henkilöstön, palvelujen tai yhteystietojen muuttuessa.

13.1 Johtaminen ja Soputiimi

- Vakava tai kiireellinen tilanne ilmoitetaan suoraan rehtorille. Rehtorin poissa ollessa tilanteen johtamisesta vastaa apulaisjohtaja Petri Tiihonen 0400 682 703 tai turvallisuusvastaava Ilkka Sahlberg, 050 3680 345.
- Soputiimin opettajat ovat Nuutti Mononen, 040 754 6807, ja Jaana Mäntysalo, 050 5166 587. Yhteydenotto Wilma-viestillä tai puhelimitse.

13.2 QR-ilmoituskanava ja selvityksen aikaiset järjestelyt

- Soputiimin opettajat vastaanottavat QR-ilmoituskanavan viestit ja välittävät tiedon oppilaan vastuuopettajalle.
- Koulupäivän aikana saapunut ilmoitus pyritään käsittelemään samana päivänä. Koulupäivän ulkopuolella tai loma-aikana saapunut ilmoitus käsitellään mahdollisimman nopeasti, tavoitteena seuraavan koulupäivän aikana.
- QR-kanava ei ole hätäkanava. Akuutissa tilanteessa oppilaita ohjataan ottamaan yhteyttä koulun aikuiseen tai rehtoriin. Hätä- tai vaaratilanteessa soitetaan yleiseen hätänumeroon 112.
- Kun opettaja selvittää tilannetta, opetuksen tai valvonnan jatkuminen järjestetään yhteisvastuullisesti senhetkisen tilanteen mukaan toisella opetushenkilöstön jäsenellä.

13.3 Matti Lohen koulun vastuuhenkilöt, opiskeluhuolto ja koulunuorisotyö

Palvelu	Yhteystiedot
Rehtori	Juho Pahajoki 040 703 5598 juho.pahajoki@rautalampi.fi
Apulaisjohtaja	Petri Tiihonen 0400 682 703 petri.tiihonen@edu.rautalampi.fi
Turvallisuusvastaava	Ilkka Sahlberg 050 3680 345 Ilkka.sahlberg@edu.rautalampi.fi
Koulunuorisotyö	Janne Poikolainen 040 775 1091 janne.poikolainen@rautalampi.fi
Koulukuraattori	Taina Pärnänen 040 178 7002 taina.parnanen@pshyvinvointialue.fi Yhteydenotto myös Wilman kautta.
Koulupsykologi	Anne Vilhunen 044 718 4176 anne-maria.vilhunen@pshyvinvointialue.fi

Palvelu	Yhteystiedot
Kouluterveydenhoitaja	Maria Kontkanen 040 721 8419 maria.kontkanen@pshyvinvointialue.fi

13.4 Viranomais- ja yhteistyötahot

Taho	Yhteystiedot
Ankkuritoiminta	ennaltaestava.pohjois-savo.ita-suomi@poliisi.fi Neuvontapuhelin 050 468 7436 Ryhmänjohtaja, rikosylikonstaapeli Satu Oinonen 0295 456 633 Sosiaalityöntekijä 044 718 3305 Nuorisotyöntekijät 044 718 2667 ja 044 740 1141
Pohjois-Savon sovittelutoimisto	Johtaja Mika Murtorinne 044 718 3307 mika.murtorinne@kuopio.fi
Lastensuojeluilmoitus ja konsultaatio	pshyvinvointialue.fi/lastensuojeluilmoitus Lapsiperheiden neuvonta ja ohjaus 017 273 4300
Perheneuvolan konsultointi	https://pshyvinvointialue.fi/fi/perheneuvola 044 461 6105
Poliisin kouluyhteys	Vanhempi konstaapeli Eevi Toivola 050 468 7436 ennaltaestava.pohjois-savo.ita-suomi@poliisi.fi

LIITE 1. Henkilöstön yhden sivun pikaohje

VAKAVA TAI KIIREELLINEN?
Vakava väkivalta, vakava uhka tai välitön turvallisuusriski → katkaise ja turvaa → 112 tarvittaessa → suoraan rehtorille. Rehtorin poissa ollessa: apulaisjohtaja Petri Tiihonen 0400 682 703 turvallisuusvastaava Ilkka Sahlberg, 050 3680 345. Huolehdi huoltajista, kirjaamisesta ja viranomaisarviosta. Älä kierrätä asiaa ensin Soputiimin kautta.

Vaihe	Tee näin
1 HUOMAA	Ota havainto tai ilmoitus vakavasti. Kiitä kertomisesta.
2 KUUNTELE	Kuule rauhallisesti. Älä vähättele, syyllistä tai lupaa sellaista salassapitoa, jota et voi pitää.
3 PUUTU	Katkaise toiminta ja varmista turvallisuus. Hanki apua tilanteen vakavuuden mukaan.
4 KIRJAA	Kirjaa tosiasiat ja oppilaan oma kertomus mahdollisimman pian. Ilmoita vastuuopettajalle.
5 SELVITÄ JA SOVI	Kuule osapuolet ensisijaisesti erikseen. Sovi konkreettiset muutokset, vastuuhenkilö ja turvajärjestelyt.
6 ILMOITA KOTEIHIN	Ilmoita sekä kohteeksi joutuneen että epäillyn oppilaan huoltajalle. Koulupäivän aikana tavoite on sama päivä; koulupäivän ulkopuolella seuraava koulupäivä.
7 SEURAA	3–5 koulupäivää ja viimeistään 2 viikkoa. Kirjaa tulos.
8 TEHOSTA	Jos toiminta jatkuu tai turvallisuus ei palaudu → Soputiimi: Nuutti Mononen 040 754 6807 / Jaana Mäntysalo 050 5166 587 → rehtori / opiskeluhuolto / viranomaiset.

ÄLÄ JÄTÄ YKSIN
Käsittely päättyy vasta, kun seurannassa turvallisuus on palautunut ja tämä on kirjattu.
QR-kanava ei ole hätäkanava. Akuutissa tilanteessa oppilaita ohjataan ottamaan yhteyttä koulun aikuiseen tai rehtoriin. Hätä- tai vaaratilanteessa soitetaan yleiseen hätänumeroon 112.

LIITE 2. Kirjaamisen ja seurannan tarkistuslista

Perustiedot

- ☐ päivämäärä, kellonaika ja paikka
- ☐ ilmoittaja / havainnon tehnyt henkilö
- ☐ osalliset, luokat ja selvittäjät

Tapahtuma

- ☐ mitä tapahtui – konkreettiset teot
- ☐ oppilaiden omat kertomukset erillään
- ☐ silminnäkijät, aiemmat tapahtumat ja mahdollinen digitaalinen aineisto
- ☐ arvio turvallisuudesta, toistuvuudesta, valtaepätasapainosta ja vakavuudesta

Toimet

- ☐ välittömät turva- ja valvontajärjestelyt
- ☐ huoltajayhteydet ja niiden ajankohdat
- ☐ sovitut muutokset, tuki ja mahdollinen kurinpito
- ☐ konsultaatiot ja viranomaisilmoitukset

Seuranta

- ☐ vastuuhenkilö
- ☐ seuranta 3–5 koulupäivän kuluttua
- ☐ seuranta viimeistään kahden viikon kohdalla
- ☐ oppilaan kokemus turvallisuuden palautumisesta
- ☐ päätös ja perustelu: päättyy / jatkuu / siirtyy eteenpäin

Liite 3 Kouluhyvinvoinnin vuosikello

Lähteet ja valmisteluaineisto

Opetushallitus: Kiusaamiseen ja väkivaltaan puuttuminen. Päivitetty 7.10.2025. https://www.oph.fi/fi/teemat-ja-kehittaminen/kiusaamiseen-ja-vakivaltaan-puuttuminen (viitattu 2.9.2026).

Rautalampi: KIVA malli Rautalammilla.

Rautalampi / Matti Lohen koulu: OHJE Kirjaus koulussa 2024.

Rautalammin opetushenkilöstön työpaja: Opettajien ehdotus kiusaamisen ja väkivallan puuttumisen toimintamalliin Rautalammilla 11.8.2026.

Rautalampi: Seuraamustaulukko 06/2026.

Matti Lohen koulu: Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta, päivitetty 06/2025.